



รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 45 ฉบับที่ 1 : 17 มกราคม 2557

Volume 45 Number 1 : January 17, 2014

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health



สถานการณ์โรคสุกใสและโรคหัดในช่วงฤดูหนาวปี พ.ศ. 2555 - 2556 ของประเทศไทย

Situations of Measles and Chickenpox in Winter, Thailand, 2012-2013

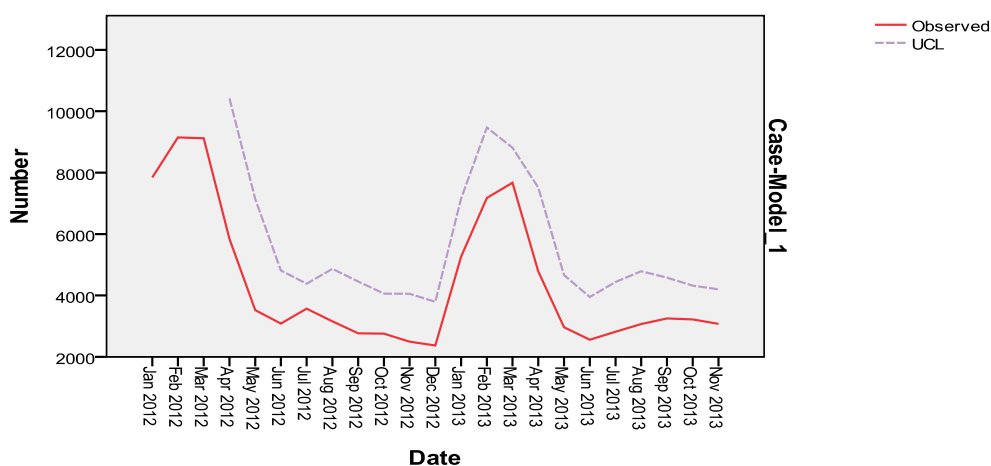
✉ stungcharoensilp@yahoo.com

สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์, เสาวพัตร อินจ้อย

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ สำนักโรคระบาดวิทยา

ตามที่มีการพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยาว่า จะมีอากาศหนาวในประเทศไทยในช่วงกลางเดือนตุลาคม 2556 ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ 2557 โดยในช่วงกลางของฤดูหนาว คือเดือนธันวาคม 2556 ถึงเดือนมกราคม 2557 อากาศจะหนาวเย็นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะมีจำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อในช่วงฤดูหนาวเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากตามธรรมชาติของการเกิดโรคติดต่อบางโรคโดยเฉพาะโรคที่มีสาเหตุมา

จากเชื้อไวรัส เชื้อไวรัสนั้นจะสามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมภายนอกได้นานในที่ซึ่งมีอากาศเย็น ทำให้มีโอกาสแพร่กระจายโรคได้ง่ายการทบทวนสถานการณ์ของการเกิดโรคโดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลในระบบเฝ้าระวังโรคเชิงรับ จะทำให้เข้าใจลักษณะการเกิดโรคติดต่อในช่วงฤดูหนาวได้ดียิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การป้องกันควบคุมโรคได้ทันต่อสถานการณ์ถ้ามีรายงานความผิดปกติของการรายงานโรคเพิ่มมากขึ้น โดยได้เลือกเอาโรคสุกใสและโรคหัดมาเป็นกรณีในการศึกษา



รูปที่ 1 จำนวนผู้ป่วยโรคสุกใส จำแนกรายเดือนประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555 และ 2556 เปรียบเทียบขอบบนของช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 90



◆ สถานการณ์โรคสุกใสและโรคหัดในช่วงฤดูหนาวปี พ.ศ. 2555 - 2556 ของประเทศไทย	1
◆ สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก ปี พ.ศ. 2546 - 2556 และแนวโน้มการเกิดโรคมือ เท้า ปาก ปี พ.ศ. 2557 ของประเทศไทย	4
◆ กฎอนามัยระหว่างประเทศ กับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	7
◆ สรุปการตรวจข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 1 ระหว่างวันที่ 5 - 11 มกราคม 2557	8
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 1 ระหว่างวันที่ 5 - 11 มกราคม 2557	11

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรือ งานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาศ
นายแพทย์ธวัช จายนีโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ด้านฉวี อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ธนรักษ์ ผลิพัฒน์

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : สัตวแพทย์หญิงเสาวพักตร์ อ้นจ้อย
แพทย์หญิงดารินทร์ อารีโยธิตชัย

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พงษ์ศิริ วัฒนาศุภกิจดต์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สยมภูรุจันท์ ศศิธรณ์ มาแคะเคียน พชร ตรีหมอก
น.สพ. อีรศักดิ์ ชักนำ สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

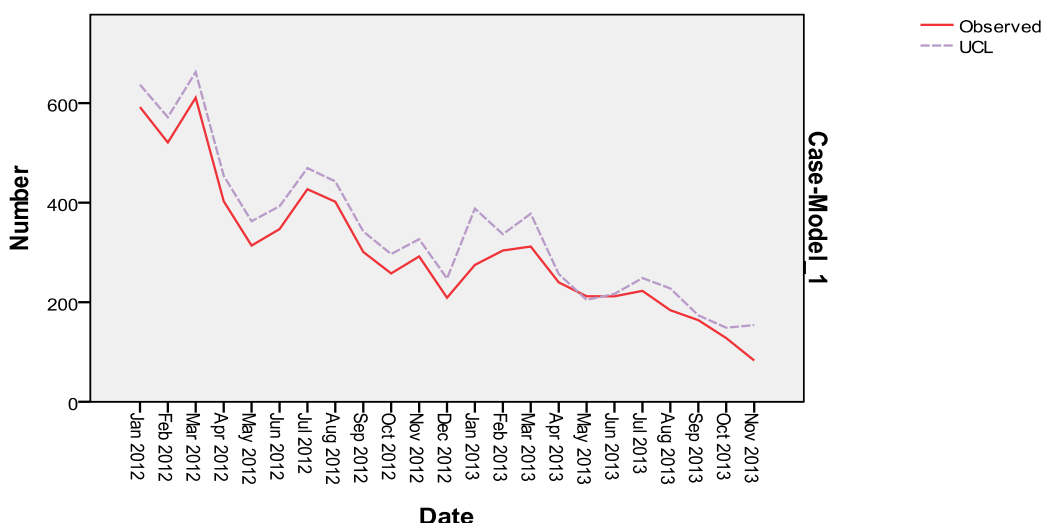
ฝ่ายจัดส่ง : พริยา คล้ายพ้อแดง เชิดชัย ดาราแจ้ง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พริยา คล้ายพ้อแดง

จำนวนผู้ป่วยโรคหัด สะสมตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 – 31 ธันวาคม 2556 ทั้งสิ้น 2,550 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 3.98 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิตรูปแบบระบาดวิทยาของโรคหัดในปี พ.ศ. 2556 มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2555 โดยในปี พ.ศ. 2555 มีผู้ป่วยโรคหัดรายงานสูงในเดือนเมษายนและเดือนกรกฎาคม และมีรายงานผู้ป่วยลดลงเรื่อยๆ จนถึงเดือนธันวาคม ขณะที่ในปี พ.ศ. 2556 มีรายงานผู้ป่วยสูงสุดในเดือนมีนาคม มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ และซบเซาสูงขึ้นอีกครั้งในเดือนกรกฎาคม และเริ่มลดจำนวนลงตามที่คาดการณ์ไว้ (รูปที่ 2) เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยปี พ.ศ. 2555 และปี พ.ศ. 2556 ในช่วงเวลาเดียวกันระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 มีรายงานผู้ป่วยลดลงร้อยละ 60 ของจำนวนผู้ป่วยโรคหัดที่รายงานในปี พ.ศ. 2555

เมื่อพิจารณาการกระจายของผู้ป่วยตามรายภาคของโรคหัด พบว่า ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ ภาคใต้มีอัตราป่วย 98.57 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภาคเหนือมีอัตราป่วย 97.54 ต่อประชากรแสนคน ภาคกลางมีอัตราป่วย 69.27 ต่อประชากรแสนคน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราป่วย 58.89 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 3) สำหรับในกรณีของโรคหัดการกระจายของผู้ป่วยตามรายภาค พบว่า ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ ภาคกลางมีอัตราป่วย 5.20 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภาคใต้มีอัตราป่วย 4.34 ต่อประชากรแสนคน ภาคเหนือมีอัตราป่วย 3.20 ต่อประชากรแสนคน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราป่วย 3.03 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 4)



รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วยโรคหัด จำแนกรายเดือนประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555 และ 2556 เปรียบเทียบขอบบนของช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 90

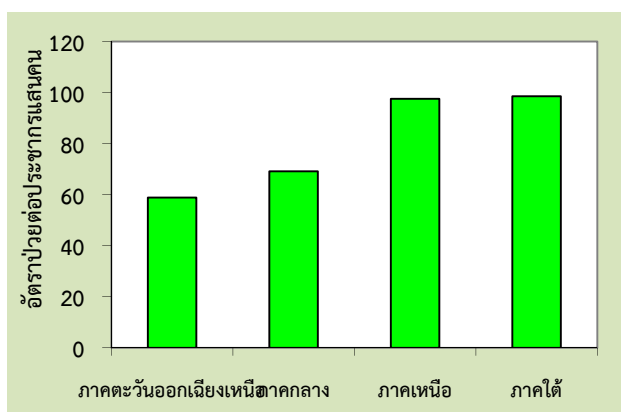
จังหวัดที่มีอัตราป่วยโรคสุกใสสูงสุด 10 อันดับแรก คือ น่าน ภูเก็ต นราธิวาส สตูล พัทลุง ระนอง ระยอง เชียงราย พังงา อุทัยธานี โดยมีอัตราป่วย 170.79, 159.39, 155.08, 149.60, 141.86, 132.17, 131.36, 124.64, 116.89, และ 114.93 ตามลำดับจังหวัดที่มีอัตราป่วยโรคหัดสูงสุด 10 อันดับแรก คือ ชลบุรี ระยอง ภูเก็ต ปราจีนบุรี บุรีรัมย์ ลำพูน แม่ฮ่องสอน อุดรธานี ปทุมธานี นราธิวาส โดยมีอัตราป่วย 26.22, 17.25, 16.11, 14.69, 11.35, 10.64, 7.79, 7.74, 7.72 และ 7.36 ตามลำดับ

เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2556 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ได้ประกาศภัยหนาวใน 35 จังหวัด ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง เมื่อพิจารณาอัตราป่วยโรคสุกใสปี พ.ศ. 2556 ใน 35 จังหวัดที่ปภ.ประกาศภัยหนาวเปรียบเทียบกับอัตราป่วยรายจังหวัดในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นปีที่ไม่มีการประกาศภัยหนาว พบว่าส่วนใหญ่อัตราป่วยในปี พ.ศ. 2555 จะสูงกว่าปี พ.ศ. 2556 ยกเว้นใน 5 จังหวัด (ร้อยละ 14) คือ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก หนองบัวลำภู สกลนคร และชัยภูมิ ที่อัตราป่วยในปี พ.ศ. 2556 จะสูงกว่าปี พ.ศ. 2555 สำหรับโรคหัด พบว่ามีเพียง 8 จังหวัด (ร้อยละ 23) คือ น่าน ลำพูน หนองบัวลำภู กาฬสินธุ์ บึงกาฬ อุดรธานี มหาสารคาม และบุรีรัมย์ ที่อัตราป่วยในปี พ.ศ. 2556 สูงกว่าปี พ.ศ. 2555

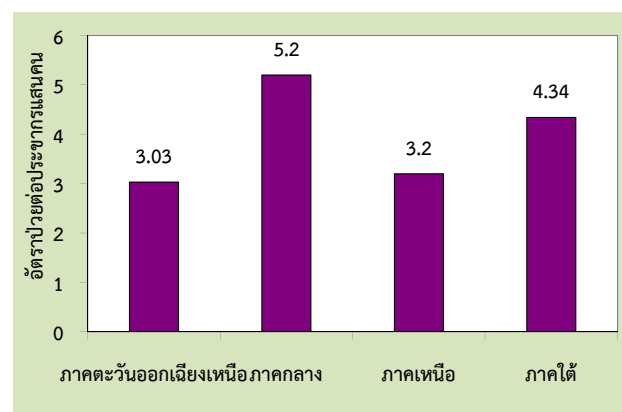
ถ้าพิจารณาอัตราป่วยโรคสุกใสรายภาค ปี พ.ศ. 2556 พบว่า ภาคใต้ ซึ่งไม่มีจังหวัดใดในภาคนี้ได้รับการประกาศให้เป็นจังหวัดที่ประสบภัยหนาว แต่กลับมีอัตราป่วยสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ เช่นเดียวกับกรณีของโรคหัดอัตราป่วยสูงสุดรายภาคจะอยู่ที่ภาคกลางซึ่งมีเพียง 3 จังหวัดในภาคกลางได้รับการประกาศให้เป็นจังหวัดที่ประสบภัยหนาว ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือที่มี

หลายจังหวัดถูกประกาศให้เป็นจังหวัดที่ประสบภัยหนาวและเมื่อพิจารณาอัตราป่วยของทั้ง 2 โรคแยกตามรายจังหวัดพบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงใน 10 อันดับแรก เป็นจังหวัดในภาคใต้ที่ไม่มีมีการประกาศภัยหนาวเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราป่วยใน 35 จังหวัดที่มีการประกาศภัยหนาวในปี พ.ศ. 2556 กับอัตราป่วยของจังหวัดเดียวกันในปี พ.ศ. 2555 ที่ไม่มีมีการประกาศภัยหนาว พบว่า ร้อยละ 86 ของจังหวัดเหล่านั้นมีอัตราป่วยโรคสุกใสในปี พ.ศ. 2555 มากกว่าปี พ.ศ. 2556 และร้อยละ 77 ของจังหวัดที่ประกาศภัยหนาวมีอัตราป่วยโรคหัดในปี พ.ศ. 2555 มากกว่าปี พ.ศ. 2556

จากข้อมูลระบาดวิทยาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นถึงสภาพภัยหนาวในประเทศไทยอาจจะไม่ใช่ปัจจัยหลักในการทำให้เกิดการแพร่กระจายโรคสุกใสและโรคหัดเพียงอย่างเดียว แต่ยังมียปัจจัยอื่นๆอีกหลายอย่างที่มีผลกระทบต่ออัตราการแพร่โรค ดังนั้นถ้าต้องการจะลดอัตราป่วยของโรคสุกใส ควรจะคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลกระทบในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังไม่มีมีการบรรจุวัคซีนโรคสุกใสเข้าไปในตารางเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของกระทรวงสาธารณสุข ฉะนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อการป้องกันการแพร่กระจายของโรคเนื่องจากโรคสุกใสมักจะมีการแพร่ได้อย่างรวดเร็วในพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยกันอย่างแออัด เช่น ในโรงเรียน โรงงาน ศูนย์เด็กเล็ก เรือนจำและทัณฑสถาน เป็นต้น การระงับการแพร่กระจายของโรคอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังที่เข้มแข็ง โดยต้องให้ความรู้แก่ประชาชนให้มีการป้องกันตัวที่ดี มีความตระหนักที่จะต้องรีบไปพบแพทย์เมื่อเจ็บป่วย และบุคลากรที่ให้บริการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของโรคเป็นอย่างดี สามารถวินิจฉัยโรคได้เร็ว มีระบบการแจ้งข่าวที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมโรคอย่างได้ผลต่อไป



รูปที่ 3 อัตราป่วยด้วยโรคสุกใส จำแนกตามรายภาค ประเทศไทย เดือนมกราคม - ธันวาคม 2556



รูปที่ 4 อัตราป่วยด้วยโรคหัด จำแนกตามรายภาค ประเทศไทย เดือนมกราคม - ธันวาคม 2556

ส่วนในกรณีโรคหัดนั้นอาจจะมีความแตกต่างจากโรคสุกใส ตรงที่โรคหัดนั้นมีวัคซีนในการป้องกันและถูกบรรจุอยู่ในตารางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุขปัจจุบันโรคหัดเป็นโรคที่อยู่ระหว่างดำเนินการกำจัดให้หมดไป การดำเนินงานให้บรรลุถึงเป้าหมายการกำจัดโรคหัดนั้นจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2554 - 2558) ดังต่อไปนี้

- 1) เพิ่มและรักษาความครอบคลุมการได้รับวัคซีนหัดทั้งสองเข็มไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ในทุกพื้นที่ (ในระดับตำบล)
- 2) จัดตั้งเครือข่ายการตรวจเชื้อหัดทางห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานทั่วประเทศ
- 3) เฝ้าระวังผู้ป่วยโรคหัดโดยมีบริการตรวจยืนยันการติดเชื้อทางห้องปฏิบัติการในผู้ป่วยสงสัยโรคหัดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 4) รมรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัดหรือมาตรการเสริมอื่น เช่นการบริการวัคซีนในประชากรวัยทำงาน เพื่อเพิ่มระดับความครอบคลุมการได้รับวัคซีนในประชากรกลุ่มเสี่ยง ดังนั้นถ้าเรา

สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานข้างต้น ถึงแม้จะมีมวลอากาศเย็นผ่านเข้าก็จะมีผลกระทบมากนัก

เอกสารอ้างอิง

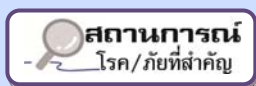
1. 'ปก.' ประกาศเขตประสพภัยพิบัติหนาวแล้ว 35 จังหวัด 416 อำเภอ. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก (ออนไลน์). 2556 ธ.ค. 27; ข่าวทั่วไป. เข้าถึงได้จาก www.komchadluek.net/detail/20131227/175723.html
2. สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์. สถานการณ์โรคสุกใส ประเทศไทย เดือนมกราคม - ตุลาคม 2556. รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2556: 44: 705-9.
3. สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์ และ ดารินทร์ อารีย์โชคชัย รายงานการเฝ้าระวังโรคหัดตามโครงการกำจัดโรคหัด ประเทศไทย เดือนมกราคม - กันยายน 2555. รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2555 : 43: 721-5.

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์, เสาวพัตร อึ้งน้อย. สถานการณ์ของโรคสุกใสและโรคหัดในช่วงฤดูหนาวปี พ.ศ. 2555 - 2556 ของประเทศไทย. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2557; 45: 1-4.

Suggested Citation for this Article

Tungcharoensilp S, Hinjoy S. Situations of measles and chickenpox in winter, Thailand, 2012 - 2013. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2014; 45: 1-4.



สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก ปี พ.ศ. 2546 - 2556 และแนวโน้มการเกิดโรคมือ เท้า ปาก ปี พ.ศ. 2557 ของประเทศไทย

(A situation of hand foot and mouth disease in 2003-2013 and the disease forecasting in 2014, Thailand)

✉ skongyu@gmail.com

สมคิด คงอยู่ และเสาวพัตร อึ้งน้อย

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก (Hand Foot Mouth disease) ของประเทศไทย มีแนวโน้มผู้ป่วยสูงเพิ่มขึ้นในทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2555 และ 2556 ที่มีอัตราป่วยสูงเพิ่มขึ้นเกือบ 70 เท่าของปีที่มีอัตราป่วยต่ำสุด (พ.ศ. 2547) ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วยจริง หรือจากการให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังและรายงานโรคมามากขึ้น รวมถึงการปรับนิยามการเฝ้าระวังที่รวมเอาโรคแผลในคอกอหอยให้เป็นโรคที่ต้องรายงานในกลุ่มนี้ร่วมด้วย จำนวนผู้ป่วยสะสมด้วยโรคมือเท้าปาก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 44,350 ราย อัตราป่วย 69.01 ต่อประชากรแสนคน

มีรายงานผู้เสียชีวิต 3 ราย อัตราตาย 0.005 ต่อประชากรแสนคน อัตราป่วยตายเท่ากับร้อยละ 0.01

สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยรายแรกจากจังหวัดอุดรธานี รายที่ 2 จากจังหวัดเชียงใหม่ และรายสุดท้าย จังหวัดอุบลราชธานีพบผู้ป่วยเพศชายมากกว่าเพศหญิง อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1 : 0.76 กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยสูงสุด คือกลุ่มอายุ 0-4 ปี อัตราป่วย 1,018.63 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 5-9 ปี (91.29) และ 10-14 ปี (11.48) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันในทุกปีพบผู้ป่วยได้ตลอดทั้งปี และเป็นโรคที่มีความสัมพันธ์กับฤดูกาลโดยพบผู้ป่วยสูงสุดในเดือนมิถุนายน